

Література:

1. Положення бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 25 жовтня 1999 р. за № 725/4018.
2. Хом'як Р.Л. Бухгалтерський облік в Україні. Навчальний посібник. / За ред. Р.Л. Хом'яка. – 3-тє вид., доповнене і перероблене. – Львів.: національний університет «Львівська політехніка», «Інтелект –захід», 2004. – 912 с.
3. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. / За редакцією проф. Ф.Ф. Бутинця. – 5-е вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Ру-та», 2003. –726 с.
4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» – www.minfin.gov.ua/document/92452/MSBO_39.pdf.
5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансових звітів» – www.minfin.gov.ua/document/92438/MSBO_1.pdf.
6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 32 «Фінансові інструменти: подання» – www.minfin.gov.ua/document/92444/MSBO_32.pdf.
7. Міжнародний стандарт фінансової звітності 7 «Фінансові інструменти: розкриття» – www.minfin.gov.ua/document/208600/MSFZ_7.pdf.

К.е.н., доцент Безверхня Ю.В.

Таврійський державний агротехнологічний університет

АНАЛІЗ ТОЧКИ БЕЗЗБИТКОВОСТІ

У сучасному управлінському обліку аналіз беззбитковості здійснюється на основі дослідження співвідношення «витрати – обсяг – прибуток», що відбиває взаємозв'язок витрат, виторгу, обсягу виробництва та прибутку. Цей метод зводиться до визначення точки беззбитковості виробництва (критичної точки) такого обсягу продукції, при реалізації якого досягається нульовий результат: підприємство не одержує прибутку, але й не несе збитків. Для визначення точки беззбитковості застосовують такі методи, як математичний, метод маржинального доходу та графічний.

При використанні математичного методу для розрахунку точки беззбитковості визначається обсяг реалізації в одиницях продукції, що необхідний для покриття усіх витрат: виторг від реалізації – сумарні змінні витрати – постійні витрати = прибуток [1, с.55-57].

З огляду на те, що виторг від реалізації = ціна на одиницю продукції × обсяг реалізації; сумарні змінні витрати = змінні витрати на одиницю продукції × обсяг

реалізації, формула для розрахунку прибутку підприємства може бути представлена в наступному виді: (ціна одиниці продукції $\times X$) – (змінні витрати $\times X$) – постійні витрати = прибуток, де X – це обсяг реалізації в точці безбитковості.

Тому що прибуток прирівнюється до нуля (мета розрахунку полягає у визначенні обсягу реалізації або критичної точки, при якому у підприємства немає прибутку), то для розрахунку обсягу реалізації використовують наступну формулу: $X \times (\text{ціна одиниці продукції} - \text{змінні витрати на одиницю продукції}) - \text{постійні витрати} = 0$.

Таким чином, для того щоб розрахувати обсяг реалізації, при якому прибуток дорівнює нулю, або точку безбитковості, необхідно величину постійних витрат розділити на різницю між ціною продажу та величиною змінних витрат на одиницю продукції: $X = \text{постійні витрати} : (\text{ціна} - \text{змінні витрати на одиницю продукції})$.

Визначення точки безбитковості з використанням маржинального доходу являє собою альтернативу математичному методу. Маржинальний метод ґрунтується на визначенні різниці між виторгом від реалізації та змінних витрат. Отже, до складу маржинального доходу входять прибуток і постійні витрати. Точка безбитковості буде досягнута в тому випадку, коли підприємство одержить дохід, достатній для покриття постійних витрат.

Для розрахунку прибутку використовується наступна формула: сумарний маржинальний дохід – сумарні постійні витрати = прибуток. З того що у точці безбитковості прибутку не має, маржинальний дохід на одиницю продукції $\times$ обсяг реалізації = сумарні постійні витрати.

Таким чином, формула для розрахунку точки безбитковості з використанням методу маржинального доходу має такий вигляд: точка безбитковості = сумарні постійні витрати / маржинальний дохід на одиницю продукції [1, с.76-77].

Точку безбитковості, як ми вже відзначали, можна визначити й за допомогою графічного методу. Основу цього досить розповсюдженого методу становить розподіл витрат на постійні та змінні. Уперше він був запропонований У. Раутенштраухом у 1930 р. й одержав назву графіка критичного обсягу виробництва, або графіка безбитковості [2]. При його побудові передбачається, що в розрахунковий період не відбувається зміни цін сировини та продукції; постійні витрати вважаються незмінними в обмеженому діапазоні продажів; змінні витрати на одиницю продукції залишаються постійними при зміні обсягу продажів; реалізація здійснюється рівномірно.

При побудові графіка по горизонтальній осі зображується обсяг виробництва в одиницях виробів, а по вертикальній – витрати на виробництво та дохід. При цьому змінні та постійні витрати відкладаються по осі окремо.

Точка безбитковості перебуває в точці перетинання ліній виторгу та сумарних витрат. Обсяг виробництва, що відповідає точці безбитковості, називається критичним. При обсязі виробництва менше критичного підприємство

отриманим виторгом не може покрити витрати, отже, у результаті зазнає збитків. Якщо обсяг виробництва та продажів перевищує критичний, то підприємство має прибуток. Запас безпеки показує, до якого моменту можна скорочувати обсяг реалізації, перш ніж підприємство стане збитковим. На графіку запасу безпеки відповідає область, розташована між запланованим обсягом виробництва та реалізації продукції, і точкою беззбитковості. Варіюючи величинами витрат і обсягів продажів можна домогтися зміни положення точки беззбитковості, наприклад, якщо фірма прагне збільшити обсяг реалізації при незмінному попиту. У даній ситуації потрібно в першу чергу впливати на сам попит, що приведе до збільшення витрат на рекламу, маркетинг тощо. У цьому випадку зсув точки беззбитковості відповідно відбудеться вправо. Зсув точки беззбитковості вліво (тобто наближення моменту одержання прибутку) відбувається при скороченні витрат, у першу чергу постійних.

Графік беззбитковості у різних його модифікаціях широко використовується у сучасній економіці. Безсумнівна перевага цього методу полягає у тому, що за його допомогою можна швидко одержати досить точний прогноз основних показників діяльності підприємства при зміні умов на ринку.

Однак недолік розглянутого методу полягає у тому, що встановлення ціни залежить від еластичності попиту за цінами, а графік беззбитковості цього не відбиває. Тому фірма повинна проаналізувати всі можливі варіанти встановлення ціни, перш ніж прийняти остаточне рішення.

Література:

1. Домашенко Ю.В. Управлінський облік в схемах / За ред. Ю.В. Домашенко. – М.: Мелітополь, 2005. – 164 с.
2. Кац В. История затрат / В. Кац // Финансы. – №5. – 2009. – С.8-11

К.е.н., доц. Шевчук Л.П., Черниш Ю.М., Матвійчук Н.С.
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

РОЛЬ ПРИБУТКУ У ФОРМУВАННІ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки, прибуток є найважливішою фінансовою категорією, оскільки відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характеризує ефективність виробництва і свідчить про обсяг і якість виробленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості. Розмір отриманого прибутку має вагомое значення в діяльності підприємства тому, що впливає на формування фінансових